

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Одеського національного
університету імені І. І.

Мечникова

проф. Володимир ІВАНІЦЯ

» березня 2025 р.

В И Т Я Г

з протоколу № 7

**міжкафедрального наукового семінару
кафедри української літератури та компаративістики
філологічного факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 17 березня 2025 р.**

ПРИСУТНІ:

14 осіб, з них 8 – науково-педагогічні працівники кафедри української літератури та компаративістики.

Шевченко Тетяна Миколаївна, завідувач кафедри української літератури та компаративістики, доктор філологічних наук, професор;

Джиджора Євген Володимирович, професор кафедри української літератури та компаративістики, доктор філологічних наук, доцент;

Малиновський Артур Тимофійович, професор кафедри української літератури та компаративістики, доктор філологічних наук, доцент;

Казанова Ольга Валеріївна, доцент кафедри української літератури та компаративістики, кандидат філологічних наук, доцент;

Мізінкіна Олена Олексіївна, доцент кафедри української літератури та компаративістики, кандидат філологічних наук, доцент;

Нечиталюк Ірина Володимирівна, доцент кафедри української літератури та компаративістики, кандидат філологічних наук, доцент;

Томбулатова Іраїда Ігорівна, доцент кафедри української літератури та компаративістики, кандидат філологічних наук, доцент;

Чикур Лілія Дмитрівна, доцент кафедри української літератури та компаративістики, кандидат філологічних наук, доцент.

На науковому семінарі присутні аспіранти:

1. Ганченко Анастасія Юріївна

2. Маліцька Анна Дмитрівна
3. Фомін Гліб Геннадійович
4. Чмир Андрій Валерійович

На науковий семінар запрошені:

1. Доктор філологічних наук, професор Неклесова Валерія Юріївна, професор кафедри граматики англійської мови, гарант освітньої програми 035 Філологія третього освітньо-наукового рівня;
2. Доктор філологічних наук, професор Мусій Валентина Борисівна, в.о. завідувача кафедри періодичної преси та медіаредагування.

З присутніх – 5 докторів наук та 5 кандидатів наук – фахівців за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – доктор філологічних наук, професор, доцент кафедри української літератури та компаративістики Малиновський Артур Тимофійович.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспірантки кафедри української літератури та компаративістики Ганченко Анастасії Юріївни на тему «Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія 03 Гуманітарні науки.

Тему дисертації затверджено «16» листопада 2021 р. на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол № 4.

Роботу виконано на кафедрі української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури та компаративістики Шевченко Т. М.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувачки Ганченко Анастасії Юріївни за матеріалами дисертаційного дослідження «Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна». Аспірантка репрезентувала основні положення своєї дисертації, акцентуючи увагу на актуальності теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні та на результатах отриманого дослідження.
2. Запитання до здобувачки.

По доповіді було поставлено 8 запитань, на які доповідачка дала ґрунтовні

відповіді. Питання поставили:

- Доцент, кандидат філологічних наук Томбулатова Іраїда Ігорівна;
- Доцент, кандидат філологічних наук Казанова Ольга Валеріївна;
- Доцент, кандидат філологічних наук Чикур Лілія Дмитрівна;
- Професор, доктор філологічних наук Малиновський Артур Тимофійович.

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Ганченко Анастасії Юріївни виступили рецензенти:

Рецензент роботи, кандидат філологічних наук, доцент **Томбулатова Іраїда Ігорівна** зазначила актуальність роботи та звернула увагу на новизну наукового дослідження. На думку рецензента, творчість Василя Махна є на сьогодні ще не достатньо вивченою, натомість системне осмислення творчості письменника є вагомим внеском у літературознавство, а поєднання творчості із топологічними студіями репрезентує новий погляд на творчий здобуток Василя Махна. Кожний розділ роботи є логічним, науково обґрунтованим, доречним, чітко розкриває та пояснює поставлені завдання. Одержані результати переконливі, мету досягнуто, а тему розкрито.

Рецензент зауважила, що дисертаційна робота відповідає всім формальним і змістовим вимогам, які висуваються до робіт, що подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки, і може бути рекомендованою до захисту.

Рецензент роботи, кандидат філологічних наук, доцент **Казанова Ольга Валеріївна** наголосила на науковій обґрунтованості та теоретичній цілісності положень і висновків роботи, котра є самостійним і концептуально завершеним науково-кваліфікаційним дослідженням. Дисертація репрезентує особливості творчості Василя Махна в контексті топологічного повороту, представленого в його есеїстичній та ліричній творчості, системно і комплексно. На думку Казанової О. В., представлена дисертація повністю відповідає всім вимогам, які висуваються до праці, що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія 03 Гуманітарні науки, і може бути рекомендованою до захисту.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі: проф. Малиновський А. Т., доц. Нечиталюк І. В., доц. Томбулатова І. І., проф. Мусій В. Б., доц. Казанова О. В. Доповідачі звернули увагу на високий рівень підготовленої праці, вагому апробацію, беззаперечні новизну та актуальність представленої роботи.

З характеристикою здобувача виступила *науковий керівник* доктор філологічних наук, професор Шевченко Т. М., яка відзначила, що аспірантка вперше цілісно розглянула топологічні ознаки картини світу у творчості Василя

Махна. Також Шевченко Т. М. звернула увагу на складність, актуальність і безперечну новизну дослідження аспірантки. Ганченко А. Ю. успішно виконала поставлені завдання, отримала глибокі і верифіковані результати, які становлять безсумнівний внесок у сучасне літературознавство. Дисертація написана самостійно, виявляє творчий та науковий характер мислення і свідчить про наукову зрілість здобувачки.

УХВАЛИЛИ: Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

**«Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна»
здобувачки ступеня доктора філософії Ганченко Анастасії Юрївни
за спеціальністю 035 Філологія**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дослідження виконано в межах планової наукової теми № 195 кафедри української літератури та компаративістики філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Дослідження дискурсивних практик в українській літературі ХІХ – поч. ХХІ ст.» (номер державної реєстрації: 0119U103568). Тему дисертаційної роботи «Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна» затверджено на засіданні Вченої ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 4 від 16 листопада 2021 року).

Актуальність вивчення топологічних ознак картини світу у творчості Василя Махна полягає в необхідності:

- обґрунтувати теоретичні засади та традиції топологічного повороту в літературі;
- дослідити специфіку художньої репрезентації категорії простору в контексті ліричних творів та есеїстичного письма В. Махна;
- проаналізувати зв'язок між уже відомими просторовими концептами і новими в ліричній та есеїстичній спадщині письменника, окреслити основні практики творення топосу;
- схарактеризувати моделі картини світу в есеїстиці та ліриці митця, предметно зупинившись на акті відображення суб'єкта й топосу ліричного героя та есеїстичної оповідної інстанції;
- порівняти засоби відображення картини світу крізь призму топосу в есеїстичному й ліричному дискурсах митця;
- систематизувати специфіку моделювання художнього простору у творчості автора, репрезентовану в його збірках лірики та есеїстики.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Особистий внесок здобувачки полягає в тому, що всі результати дисертації одноосібно належать авторові дослідження. Проаналізувавши 8 збірок лірики та есеїстики В. Махна («38 віршів про Нью-Йорк і дещо інше», «Єрусалимські вірші», «Поет, океан і риба», «Одновітрильний дім», «Котилася торба», «Околиці та пограниччя», «Уздовж океану на ровері», «З голосних і приголосних: енциклопедичний словник імен, міст, птахів, рослин та усілякої всячини») з точки зору місця і ролі топологічних практик у формуванні авторської картини світу, авторка дійшла висновку про наявність сталих моделей презентації простору у творчості В. Махна і спорідненість художніх практик лірики та есеїстики з погляду авторських інтенцій та комунікативних можливостей засобів письма. У роботі зроблені висновки про можливості інтерпретації простору як своєрідного резервуару художньої та культурної пам'яті, центру авторської картини світу.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Наукові положення, представлені у дисертаційній роботі Ганченко А. Ю., обґрунтовані значним обсягом отриманих даних. Мета, завдання логічно пов'язані, аналіз збірок лірики та есеїстики В. Махна здійснено з використанням сучасних методів дослідження. Висновки відображають суть проведених досліджень та узагальнюють виявлені закономірності есеїстичного та ліричного дискурсів.

Авторка, зокрема, запропонувала порівняльний аналіз есеїстичного та ліричного письма з погляду функцій тексту, способів вираження авторської позиції, мовностилістичного відтворення топосу, його часово-просторової організації, у тому числі з погляду локальності та універсальності, характеру комунікації ліричного героя та оповідної інстанції з реципієнтом у ліричному та есеїстичному текстах.

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що:

- уперше картина світу В. Махна системно осмислена в його ліриці та есеїстиці;
- уперше здійснено комплексне дослідження моделей простору в есеїстичних та ліричних збірках В. Махна, систематизовано та диференційовано просторові ознаки його ліричних та есеїстичних творів та способи їх організації;
- уперше проаналізовано та систематизовано вектори топологічного повороту в кореляції з постмодерною культурою, пам'яттю, історією з огляду на різноманітну творчість письменника;
- простежено спільне та відмінне у формуванні есеїстичного та ліричного художнього просторів з теоретичного погляду.

Теоретичне та практичне значення дисертації: 4 збірки лірики і 4 збірки есеїстики В. Махна системно осмислено з погляду типологічних практик, моделей організації простору; запропоновано методи, підходи,

стратегії, завдяки яким стане можливим вивчення інших творів Василя Махна в контексті топологічного повороту; запропоновано порівняльну характеристику есеїстики та лірики як видів письма з теоретичного погляду, зокрема, крізь онтологію топосу. Результати дослідження можуть бути використані в літературознавчих та філософських студіях, присвячених сучасній українській літературі, а також у процесі викладання обов'язкових та вибіркових університетських дисциплін з історії української літератури ХХ-ХХІ століть, теорії літератури, компаративістики, гуманітаристики.

Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення, а також оформленням у цілому відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату Strikeplagiarism. Результати перевірки зафіксовано у звіті від 04.03.2025 року. Отримано такі результати: оригінальність – 87, 34%, збіг 12,66%. Комісія з етики та академічної доброчесності встановила, що 12,66 % текстового збігу стосуються загальновідомих фактів, подій та явищ, поодиноких фрагментів оприлюднених публікацій здобувачки. Окремі фрази, твердження та терміни є сталими у навчальній та науковій літературі з теми роботи. Виявлені текстові збіги не стосуються наукової новизни роботи та не впливають на отримані авторкою висновки. Оформлення цитувань та наукового апарату є коректним. Таким чином, виявлені текстові збіги не є плагіатом та не тягнуть за собою порушення принципів академічної доброчесності.

Інші факти, встановлені рецензентами у процесі перевірки, відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація «Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна» Ганченко Анастасії Юріївни визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Ганченко А. / Hanchenko A. Essays as the subject of study of modern literature studies [Есей як предмет вивчення сучасного літературознавства]. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. №17. С. 161–165. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-2.30>
2. Ганченко А. Специфіка авторської самоідентифікації в збірці В. Махна «Єрусалимські вірші». *Закарпатські філологічні студії*. 2022. №21. С. 259–265. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.1.49>

3. Ганченко А. Феномен гібридної ідентичності митця у збірці «Котилася торба» Василя Махна. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. №26. С. 191–196. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.2.36>
4. Ганченко А. Ю. Топос роздумів у ліричній збірці «Одновітрильний дім» В. Махна. *Вісник науки та освіти. Серії: Філологія; Педагогіка; Соціологія; Культура і мистецтво ; Історія та археологія*. 2025. Вип. 1(31). С. 242–251. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-242-251](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-242-251)

Розділи у колективних закордонних монографіях:

1. Ганченко А. Рецепція світоглядного діалогу юдаїзму та християнства крізь призму сучасної письменницької есеїстики (на прикладі есею «Юда Іскаріот» зі збірки «З голосних і приголосних...» Василя Махна). *Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. С. 341–350. DOI <https://doi.org/10.52058/47-2024>*
2. Ганченко А. Ю. Інтермедіальність збірки «Уздовж океану на ровері» Василя Махна. *Moderní aspekty vědy : Svazek 53 mezinárodní kolektivní monografie/ Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. [International Economic Institute s.r.o.]. – Česká republika : Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025 [Czech Republic : International Economic Institute s.r.o., 2025. Par. 9.1. С. 559–570. DOI <https://doi.org/10.52058/53-2025>*

Статті та тези в інших наукових виданнях України

1. Ганченко А. Мотив подорожі у збірці есеїв В. Махна «Уздовж океану на ровері». Збірник доповідей за матеріалами XL міжнародної інтернет-конференції «The 40th International scientific and practical conference “Priority Areas of Science Innovations During Martial Law”» (November 7-8, 2022), Primedia E-launch LLC, USA, Washington. 2022. С. 33–38. (тези).
2. Ганченко А. Часово-просторова організація оповідання «Соло дрозда» зі збірки В. Махна «Дім у Бейтінг Голлов». Розвиток філології й лінгводидактики в умовах реформування освітньої системи. Матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 23-24 вересня 2022 р.). Одеса : Видавництво «Молодий вчений», 2022. С. 49–54. (тези).
3. Ганченко А. Мотиви космополітизму в ліричній збірці «Поет, океан і риба» і збірці есеїв «Уздовж океану на ровері» В. Махна». *Вісник Одеського національного університету. Філологія*. 2022. Том. 27, № 1(25). С. 7–12. (стаття у нефаховому виданні)

4. Ганченко А. Прийоми психологізму у ліричній збірці «Одновітрильний дім» Василя Махна. Мова, література та культура в сучасному гуманітарному часопросторі. Матеріали II науково-практичної конференції (м. Київ, 27–28 вересня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Молодий вчений», 2024. С. 19–22. (тези).

Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозиумах, семінарах тощо.

Результати дослідження апробовано в доповідях на 10 міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях:

1. Заочній міжвузівській науковій конференції «Соціально-гуманітарний підхід до вирішення актуальних проблем сучасного світу» (Дніпро, 30 березня 2022);
2. Науково-практичній конференції «Розвиток філології й лінгводидактики в умовах реформування освітньої системи» (Київ, 23-24 вересня 2022);
3. XL Міжнародній науковій та практичній конференції «Priority areas of science innovations during martial law» (Вашингтон, 7-8 листопада 2022);
4. Шостій міжнародній науковій конференції з циклу «Одеса і Чорне море. Польсько-українські культурні зв'язки» (Білосток-Одеса, 16 березня 2023);
5. Всеукраїнській науковій конференції «IX-ті Фащенко-Фещенківські читання. Дискурсивні практики в українській літературі (від давнини до сучасності)» (Одеса, 25 травня 2023);
6. 78-ій науковій конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників (Одеса, 22-24 листопада 2023);
7. 79-ій науковій конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників (Одеса, 27-29 листопада 2024);
8. Науковій конференції «Мова, література та культура в сучасному гуманітарному часопросторі» (Київ, 27-28 вересня, 2024);
9. XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття» (Одеса, 11-13 вересня, 2024);
10. Восьмих Міжнародних наукових читаннях пам'яті члена-кореспондента НАН України Ю. О. Карпенка (Одеса, 26-27 вересня 2024).

У процесі обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ганченко Анастасії Юріївни «Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна».
2. Констатувати, що дисертація Ганченко Анастасії Юріївни за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що

висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

У 10 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 2 розділи у закордонних колективних монографіях, 1 стаття в нефаховому виданні України, 3 – тези на конференціях різного рівня.

3. Рекомендувати дисертацію Ганченко Анастасії Юріївни «Топологічні ознаки картини світу у творчості Василя Махна», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

- «за»	10
- «проти»	немає
- утримались	немає

Головуючий на міжкафедральному науковому семінарі, професор кафедри української літератури та компаративістики доктор філологічних наук, доцент

Артур МАЛИНОВСЬКИЙ

Секретар кафедри, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури та компаративістики

Ольга КАЗАНОВА

17 березня 2025 р.